

MITT KON-TIKI-BREV

av
Tore Haga

Kan man skrive noe om Kon-Tiki-brevene i organer under Norsk Posthistorisk Selskap? Noen del av norsk posthistorie kan de ikke sies å være, og de har neppe noen betydning i peruansk posthistorie, men de har altså en forbindelse til Norge, om enn ikke postal, slik Selskapets vedtekter § 1 formodes å forutsette. Brevene har nok likevel såpass interesse her til lands at jeg kan tillate meg å skrive litt om det. Da jeg fikk ideen om å bruke mitt eksemplar som utgangspunkt for en artikkel, visste jeg nokså lite om emnet. Under arbeidet med denne artikkelen kom jeg likevel over en historie om brevenes tilblivelse og noe om deres videre skjebne. Dette kommer jeg tilbake til

senere i artikkelen. I alle fall presenteres her det Kon-Tiki-brevet jeg har hatt i over 50 år:

Som man ser, er dette eksemplaret frankert med peruansk frimerke og stemplet i hovedstaden Lima. Stempelavtrykkets utforming, APRIL 1947 uten dato, og det uvanlige i at landsnavnet er tilføyd, kan kanskje gi opphav til spekulasjoner om det virkelig er fra et vanlig postalt stempel, eller fra noe som ble laget for anledningen. Kanskje postmesteren i Lima hadde en finger med i spillet? Er det noen som vet mer om dette?

Baksiden er ankomststemplet Papeete 28-8 47 og har dessuten en illustrasjon med datoer som skal vise at ferden tok akkurat 4 måneder. Litt juks er det jo, siden ferden endte i et havari på Raroia i Tuamotu-arkipelet et stykke øst for Tahiti, antakelig minst et par uker før brevene ble innlevert på postkontoret i Papeete. Disse to illustrasjonene viser forøvrig en forskjell på to dager i postkontorets behandling; det var jo mange brev.

I tillegg til mitt eksemplar har jeg sett bare ett annet frankert og stemplet i Lima. Alle øvrige jeg har sett, er frankert og stemplet etter ankomst Tahiti, som her (kopiert fra nettet).

Alle konvolutter jeg har sett, uansett frankering, er signert Erik Hesselberg, flåtens navigator. Det skal være samme mann som designet konvoluttene.

Min innsikt i omsetningen av Kon-Tiki-brev er svært begrenset. På nettet fant jeg først ett av brevene med Papeete-frankatur i en lot med mange polkort og litt annet, solgt på Oslo Frimerke- og Myntauksjoner høsten 2022. Deretter fant jeg enda ett som var frankert i Papeete, og dette ble solgt i januar 2024 på auksjon hos Skanfil for kr 675,-, som var 10 % under utrop, da det var bare ett bud. Sistnevnte brev var montert på et ark med en engelskspråklig redegjørelse, hvor det bl.a. heter at tanken om å føre brev med flåten kom nokså sent i prosessen, og at ekspedisjonens økonomi da var så dårlig at det ikke lot seg gjøre å utstyre mer enn relativt få brev med peruansk frankatur. I alt skal det ha blitt pakket ned omlag 2000 brev, på forsvarlig måte, naturligvis, og alle skal ha vært i god stand ved innlevering til postkontoret i Papeete, til tross for flåtens trolig noe fuktige havari. Det heter også at denne innleveringen fant sted noen uker etter havariet. Frankeringen i Papeete skjedde naturligvis med lokale frimerker, d.v.s. fra Etablissements de l'Océanie, på norsk kjent som Fransk Polynesia. Brevene ble ilagt straffeporto og er T-stemplet. Hvordan de nå fikk finansiert frankering av de mange ufrankerte brevene, har jeg ikke sett noe om.

Hvem som forfattet den nevnte redegjørelsen, fremgår ikke. Imidlertid finnes det på samme ark en engelskspråklig attest, signert Erik Hesselberg og datert 13. april 1971, trolig skrevet med samme maskin som redegjørelsen, for at angjeldende brev er ekte. Så kan man spekulere på om det er samme mann som står bak redegjørelsen.

Hvordan ekspedisjonen kom seg fra Raroia til Tahiti, som jo var dens mål, har jeg ikke anstrengt meg alvorlig å finne ut, men det må selvsagt ha skjedd med skip. Det heter i Store Norske Leksikon at flåten ble brakt til Tahiti, og da fulgte nok besetningen og brevpakken med. Det later til at det hovedsakelige av brevbunken ble oppbevart i Kon-Tiki-museet i mange år, og at brevene rundt år 1960 ble fordelt mellom de gjenlevende medlemmene av ekspedisjonen.

Kilder:

- Skanfil auksjon avsluttet 21.1.2024, objekt 2619.
- Oslo Frimerke- og Myntauksjoner auksjon 01- del 2 / 29.9.2022, objekt 2329.
- <https://snl.no/Kon-Tiki>.
- Egen samling.